

กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ 2552: นัยทางการเมืองใน “เสภาเรื่องขุนช้าง - ขุนแผน”
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) สาขาวิชารัฐศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, กศ.ค. 230 หน้า

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษานัยทางการเมืองในหนังสือ “เสภาเรื่องขุนช้าง - ขุนแผน” ฉบับ
หอพระสมุดวชิรญาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายนัยทางการเมือง ทั้งในมิติของความคิดทาง
การเมืองที่ปรากฏในตัวบท ตลอดจนบริบท และวาระทางการเมืองที่ขับเคลื่อนให้เกิดการตรวจ
ชำระและจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2460 ด้วยการตีความตัวบทอย่างละเอียด และการ
วิเคราะห์เชิงบริบท

ผลการวิจัยพบว่า ตัวบทของหนังสือ “เสภาเรื่องขุนช้าง - ขุนแผน” ฉบับหอพระสมุดฯ
สามารถเป็นภาพแทนความจริงของสังคม ที่จะเน้นย้ำให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่าง
ผู้คนในชนชั้นต่างๆ ทั้งยังแฝงไว้ด้วยแนวคิดเรื่องความจงรักภักดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ของ
ข้าราชการทหารต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเมื่อพิจารณาควบคู่ไปกับสถานะและบทบาทของ
สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ สภานายกหอพระสมุดฯ ขณะนั้น รวมถึงบริบทของประเทศไทย
ในช่วงเวลาดังกล่าว ทำให้สันนิษฐานได้ว่า การเกิดขึ้นของหนังสือเล่มนี้ มีหน้าที่จะเป็นไปเพียง
เพื่อ “รักษาหนังสือกลอนเป็นอย่างดีในภาษาไทยไว้ให้ถาวร” ดังที่พระองค์ทรงกล่าวไว้ กระทั่ง
ยึดถือกันในปัจจุบัน เท่านั้น หากแต่น่าที่จะเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง ที่ทรงมุ่งหมาย
จะปลูกฝังความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน โดยอาศัยภาพ
แทนความจริงดังกล่าวเป็นตัวแบบ